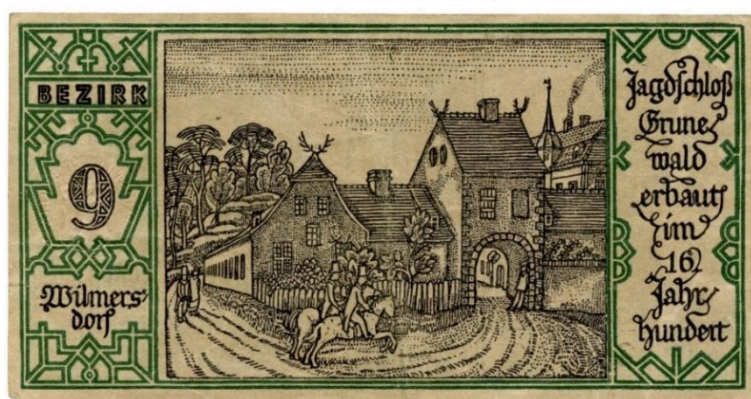

HISTORICKÝ POHLED NA POLOVNÍCKY ZÁMOK GRUNEWALD

Poľovnícky zámok znázornený na papierovom platidle je najstarším zachovaným palácom šľachtického a panovníckeho rodu Hohenzollernovcov v Berlíne. Základný kameň opevneného sídla položili 7. marca 1542, podľa všetkého na základe plánov staviteľa Caspera Theissa. Zadávateľom stavby bol brandenburský kurfirst Joachim II. Hector (1505 – 1571).

Magistrát hlavného mesta ríše, mestská pokladničná poukážka na 50 fenigov z 9. septembra 1921

Okres 9 – Wilmersdorf. Zadná strana s poľovníckym zámkom Grunewald postaveným v 16. storočí

V období neskorého stredoveku boli opevnené sídla feudálov budované na zabezpečenie sféry vplyvu najmä z ekonomického a strategického hľadiska. Slúžili ako obranný systém, útočisko, no

plnili aj administratívnu a obytnú funkciu. Keďže však nešlo o plnohodnotné fortifikácie na strategických miestach, postupne strácali na dôležitosti. Okrem toho panovníci upevnili svoje územné nároky (príklad brandenburského kurfirsta) a ich najväčším vnútorným protivníkom sa stala zemská šľachta. S cieľom vyhnúť sa ozbrojeným konfliktom a objasniť nároky právnou cestou prijal cisár Maximilián I. na sneme vo Wormse 7. augusta 1495 reformný zákon o zachovaní večného mieru v krajine, no nie všetci šľachtici naň brali ohľad. V dôsledku tohto vývoja došlo na prelome 15. a 16. storočia k prestavbe hradov na zámky. Jednotlivé budovy sa začali deliť podľa účelu. Šľachtické sídla sa postupne menili na reprezentačné paláce, na vidieku rástli zámky navrhnuté špeciálne pre sezónne či poľovné pobyty. Aj poľovnícky zámoček Grunewald bol dlhé desaťročia zanedbávaný, preto ho brandenburskí kurfirsti (ríšske kniežatá s právom voliť cisára Svätej rímskej ríše nemeckého národa) takmer vôbec nevyužívali. Po opravách za Fridricha Wilhelma, prezývaného Veľký

Poľovnícky zámoček Grunewald stojí na juhovýchodnom brehu jazera Grunewald a patrí do časti Berlin-Dahlem v obvode Steglitz-Zehlendorf. Samotné jazero je v časti Grunewald v obvode Charlottenburg-Wilmersdorf

kurfirst, bol objekt opäť „obývateľný“, na dôležitosti mu to však nepridalo – v roku 1683 začali stavebné práce na novom poľovníckom zámku v neďalekom Postupime. Opätovné správy o poškodení strechy a schátraných rybárskych domčekoch viedli k nariadeniu o modernizácii Grunewaldu (v tom istom období sa v dokumentoch objavuje termín „zámok“). V roku 1740 sa dostal k moci Fridrich II. Veľký a poľovnícky zámok stratil definitívne svoj význam – slúžil len na príležitostné pobyty. Záujem o „grunewaldský“

Pruský princ Carl ako Červený lovec na koni, okolo roku 1858

poľovnícky revír znova vzrástol až v dvadsiatych rokoch 19. storočia. Pričinením synov Fridricha Wilhelma III., následníkov pruského trónu Fridricha Wilhelma IV., Wilhelma I. (neskôr i nemecký cisár) a predovšetkým na popud princa Fridricha Carla Alexandra bol obnovený parforný lov – štvancia, známy aj ako Červený poľovačka. Pri prestavbách v rokoch 1705 až 1708 za Fridricha I., prvého kráľa v Prusku, dostal poľovnícky zámok barokový vzhľad. Zmeny mal „na svedomí“ architekt a staviteľ Martin Grünberg, ktorý od roku 1687 podnikol niekoľko inšpiratívnych ciest do Francúzska i Talianska. Okolo roku 1800 zámok prijal skrátenejší názov Grunewald, dovtedy pod menom Zum grünen Wald, „do zeleného lesa“. Po prvej svetovej vojne a zániku monarchie boli majetky a nehnuteľnosti rodu Hohenzollernovcov spočiatku skonfiškované novou vládou. Prijatím „zákona o rozdelení majetku medzi pruský štát a členov predtým vládnucej pruskej kráľovskej rodiny“ sa 26. októbra 1926 poľovnícky zámoček Grunewald dostal do majetku pruského štátu a následne do starostlivosti pruskej správy Štátnych zámkov a záhrad.

Škandál v poľovníckom zámku Grunewald

Nemecká cisárska rodina sa prezentovala navonok ako

Leberecht von Kotze (1850 – 1920) bol pruským ceremoniarom na dvore nemeckého cisára

cnostná, no na dvore sa vždy konali hostiny a orgie. Napríklad počas poľovačiek na zámočku Grunewald sa uskutočnilo takéto stretnutie v januári 1891. Známych je 15 účastníkov, medzi ktorými bol Fridrich Karol Hesenský či sestra cisára Šarlota Pruská

Tri berlínske dámy v Grunewalde, okolo roku 1905

ako hostiteľka, označovaná v listoch ako „Lottchen von Preußen“. V tom čase sa Lottchen (Lotka) považovalo za hanlivé označenie prostitútky. Medzi zabávajúcimi sa boli i Leberecht von Kotze a Šarlota von Decken. Nasledujúci deň niekoľko z nich dostalo anonymné listy s podrobným popisom udalostí predchádzajúceho večera, vrátane skupinového sexu a homosexuálneho styku. Zásielky obsahovali pornografické obrázky a kresby genitálií. Celkovo bolo odoslaných viac ako 200 takýchto listov. Na základe pribúdajúcich fám, rozhodli sa v roku 1892 odovzdať listy polícii v cenzurovanej podobe. Prípad bol pridelený komisárovi Eugenovi

von Tausch. Z množstva detailov by sa dalo usudzovať, že odosielateľ listov patrilo do úzkeho okruhu dvorskej spoločnosti a musel byť jedným z 15 účastníkov orgií v poľovníckom zámku Grunewald. Zatknutý a obvinený bol napokon cisársky ceremoniár Leberecht von Kotze. Súd však jeho vinu nepreukázal a von Kotze bol o niekoľko dní prepustený. Dohromady 246 listov je stále uložených v Tajných štátnych archívoch Nadácie pre pruské kultúrne dedičstvo, no zatiaľ sa nepodarilo s istotou určiť, kto v skutočnosti bol autorom škandalózne korešpondencie. Neprístoynosti, sex a vydieranie otriasli vtedajšou šľachtou a znamenali aj koniec „súkromnej justície prostredníctvom duelov“.

POUŽITÉ ZDROJE:

BRONNERT, Uwe. Berliner Stadtkassenscheine vom 9. September 1921. In *Geldscheine-Online - Das Online-Magazin für Papiergeldsammler* [online]. 9. Juli 2019 [2023-01-13]. Dostupné na internete: <<https://www.geldscheine-online.com/post/berliner-stadtkassenscheine-vom-9-september-1921>>.

Skandal im Jagdschloss Grunewald (Ungekürzt) [online]. [Augsburg] : bücher.de, 2023 [2023-01-13]. Dostupné na internete: <https://www.buecher.de/shop/hoerbuch-download/skandal-im-jagdschloss-grunewald-ungekuerzt-mp3-download/wippermann-wolfgang/products_products/detail/prod_id/49531240/>.

2023 © Hornonitrianske múzeum v Prievidzi
Mgr. Miroslava Kováčová